

Szociálpszichológia I.

BTPS 241 BA

Bernáth Ágnes

2010/11 1. félév

A tantárgy célja megismertetni a hallgatókkal a szociálpszichológia kialakulásának történetét, különböző területeit, az alapvető szociálpszichológiai jelenségeket, és ezek megjelenését a mindennapi társas érintkezésben.

1. A szociálpszichológiai kutatás történeti előzményei

(a szociálpszichológia definíciója; történeti áramlatok és aktuális témák a szociálpszichológiában; alapvető axiómák és alapelvek a szociálpszichológiában)

Smith, E.R. és Mackie, D.M. (2001). Mi a szociálpszichológia? 49-76.old. In: Szociálpszichológia. Osiris Kiadó, Budapest.

Graumann, C.F. (1995): Bevezetés a szociálpszichológia történetébe, 21-38. old. In: Hewstone, M., Stroebe, W., Codol, J.P., és Stephenson, G.M. (szerk.), Szociálpszichológia. Közgazdasági és Jogi Könyvkiadó, Budapest.

McGuire, J. (2001). Elégedetlenségünk fagyhullámai. A szociálpszichológia válsága, 320-343. old. In: Makacs nézetek és a meggyőzés dinamikája. Osiris Kiadó, Budapest.

McGuire, J. (2001). A szociálpszichológia második évszázada felé, 466-509. old. In: Makacs nézetek és a meggyőzés dinamikája. Osiris Kiadó, Budapest.

2. Kutatási kérdések és az elméletek szerepe a szociálpszichológiában

(kutatási kérdések; legfontosabb eljárások; az etikai kérdések szerepe a kutatásban)

Smith, E.R. és Mackie, D.M. (2001). A kutatás módszertana: ahogyan a kérdéseket felteszik és megválaszolják, 85-133.old. In: Szociálpszichológia. Osiris Kiadó, Budapest.

Manstead, A.S. és Semin, G.R. (1995): Módszertan a szociálpszichológiában: az ötlettől a cselekvésig, 79-105.old. In: Hewstone, M., Stroebe, W., Codol, J.P., és Stephenson, G.M. (szerk.), Szociálpszichológia. Közgazdasági és Jogi Könyvkiadó, Budapest.

Stephenson, G.M. (1995): Alkalmazott szociálpszichológia, 445-479.old. In: Hewstone, M., Stroebe, W., Codol, J.P., és Stephenson, G.M. (szerk.), Szociálpszichológia. Közgazdasági és Jogi Könyvkiadó, Budapest.

3-4. Személyésztetés és attribúció

(az első benyomás kialakítása – kulcsok, magyarázatok és következtetések; a szisztematikus információfeldolgozás sajátosságai és szerepe; az attribúciók fajtái, modelljeik és szerepük az első benyomás módosításában; komplex benyomások formálása; benyomások és viselkedés összefüggései; a benyomással konzisztens viselkedés kivitelezése; a benyomások megváltozása)

Smith, E.R. és Mackie, D.M. (2001). Személyészlelés, 133-189.old. In: Szociálpszichológia. Osiris Kiadó, Budapest.

Forgas, J. (1989): Mások észlelése: a pontosság kérdése. In: A társas viszonyok pszichológiája, 31-48.old. Gondolat Kiadó, Budapest.

Asch, S. (1973). Személyekről alkotott benyomások, 137-151.old. In: Hunyady Gy. (szerk.), Szociálpszichológia. Gondolat Kiadó, Budapest.

Nisbett, R.E: (1984). A személyiségvonások építménye a laikus és hivatásos pszichológiában, 116-146.old. . In: Hunyady Gy. (szerk.), Szociálpszichológia. Gondolat Kiadó, Budapest.

Hewstone, M. és Antaki, C.H. (1995). Az attribúcióelmélet és a társas viselkedés magyarázatai, 130-163.old.

Heider, F. és Simmel, M. (1981). A viselkedés észlelésének kísérleti vizsgálata, 178-196.old. In: Csepeli Gy. (szerk.), A kísérleti társadalomlélektan főárama. Gondolat Kiadó, Budapest.

Eiser, J.R. (1991). Az interperszonális attribúciók, 248-271.old. In: Hunyady Gy. (szerk.), Szociálpszichológiai tanulmányok. Tankönyvkiadó, Budapest.

5. A self

(korai elméletek; önmagunk és mások megismerésének összevetése; koherencia a self-alakulás folyamatában; önértékelés; én-prezentálás)

Smith, E.R. és Mackie, D.M. (2001). A self, 189-229.old. In: Szociálpszichológia. Osiris Kiadó, Budapest.

Snyder, M. (1991). Az egyének helyzetekre gyakorolt hatásáról, 380-405.old. In: Hunyady Gy. (szerk.), Szociálpszichológiai tanulmányok. Tankönyvkiadó, Budapest.

Markus, H. és Smith (1991). Az én-sémák hatása mások észlelésére, 145-182.old. In: Hunyady Gy. (szerk.), Szociálpszichológia. Gondolat Kiadó, Budapest.

McGuire , McGuire, C. (1984): A spontán énkép alakulása az egyén különbözősége alapján.146-172. old. In: Hunyady Gy: Szociálpszichológia. Gondolat, Budapest.

6.Csoportok percepciója

(az előítéletek okai és célpontjai a különféle elméletek tükrében; szociális kategorizáció; a sztereotípiák; a személyes tapasztalatok szerepe a sztereotípiák formálódásában; a rendszerigazolás elmélete; a sztereotípiák alkalmazása a hétköznapi életben; a sztereotípiák megváltoztatásának és leküzdésének lehetőségei)

Smith, E.R. és Mackie, D.M. (2001). A csoportok észlelése, 257-321.old. In: Szociálpszichológia. Osiris Kiadó, Budapest.

Hamilton, D.L. (2001): A sztereotípiák megértése: Elméletek és problémák történelmi perspektívában. In: Hunyady és Lan Anh (szerk.), Sztereotípiakutatás. Hagyományok és irányok. Eötvös Kiadó, Budapest.

Hunyady, Gy. (2001). A sztereotípiakutatás funkcionális megközelítése, 484-492.old. In: Hunyady Gy. és Lan Anh (szerk.), Sztereotípiakutatás. Hagyományok és irányok. Eötvös Kiadó, Budapest.

Hamilton, Rose (1984): A látszatkorreláció és a sztereotip nézetek fennmaradása. 391-421. old. In.: Hunyady, Gy. (szerk.): Szociálpszichológia, Gondolat, Budapest.

Csepeli Gy., Örkény A., és Székelyi, M. (2001). A magyarok a magyarokról, 409-417.old. In: Hunyady Gy. és Lan Anh (szerk.), Sztereotípiakutatás. Hagyományok és irányok. Eötvös Kiadó, Budapest.

7-8. **Attitűdök és meggyőző közlés**

(az attitűd fogalma, eredete; funkciójuk; mérés; a meggyőző közlés kutatásának történeti és modern felfogása)

Smith, E.R. és Mackie, D.M. (2001). Attitűd és attitűdváltozás, 377-433.old. In: Szociálpszichológia. Osiris Kiadó, Budapest.

Fishbein, M. (1979): Az attitűd és a viselkedés predikciója, 306-331.old. In: Az attitűd pszichológiai kutatásának kérdései. Szerk: Halász L., Hunyady Gy., és Marton L. M. Akadémiai Kiadó, Budapest.

Hovland, C.J., Janis, J.L. és Kelley, H.H. (1973). A véleményváltozás kísérleti kutatásának összefoglalása, 60-75.old. In: Hunyady Gy. (szerk.), Szociálpszichológia. Gondolat Kiadó, Budapest.

Selitz, C., Jahoda, M., Deutsch, M., Cook, S.W. (1979): Az attitűdök skálázása. In: Halász, Hunyady, Marton: Az attitűd pszichológiai kutatásának kérdései. Akadémiai Kiadó, Budapest.

D. Stahlberg, D. Frey: Attitűdök. Struktúra, mérés és funkciók. 163- 186. old. In: Hewstone, M., Stroebe, W., Codol, J.P., és Stephenson, G.M. (szerk.), Szociálpszichológia. Közgazdasági és Jogi Könyvkiadó, Budapest.

Stroebe, W. és Jonas, K. (1995).Az attitűdök megváltoztatásának stratégiái, 188-219.old. In: Hewstone, M., Stroebe, W., Codol, J.P., és Stephenson, G.M. (szerk.), Szociálpszichológia. Közgazdasági és Jogi Könyvkiadó, Budapest.

9. **Attitűd és viselkedés**

(az attitűdök megváltoztatása cselekedetek révén; az önészlelési elmélet (Bem); a cselekvés attitűdök révén való irányítása) a kognitív disszonancia elmélete; Festinger elmélete és ennek kritikája;

Smith, E.R. és Mackie, D.M. (2001). Attitűdök és viselkedés, 433-481.old. . In: Szociálpszichológia. Osiris Kiadó, Budapest.

Festinger, L. (1973). A kognitív disszonancia elmélete, 75-84.old. In: Hunyady (szerk.), Szociálpszichológia. Gondolat Kiadó, Budapest

10.-11. Attitűd-dinamika

(a Heider-féle egyensúly-elv és ennek kritikája; Cartwright és Harary elmélete; a Newcomb-féle szimmetria-elv; Newcomb és Heider elméleteinek összehasonlítása; az Osgood-féle kongruitás-elv)

Hunyady, Gy. (1998). *Az értékelés konzisztenciája a társas kapcsolatok percepciójában: az ún. kognitív egyensúly kutatásáról*, 129-153.old. In: Történeti bevezetés a szociálpszichológiába: a meghonosítás lépései. Eötvös Kiadó, Budapest.

McGuire, W.J. (2001). *Az egyedi attitűdök és attitűdrendszerek struktúrája*, 236-272.old. In: Makacs nézetek és a meggyőzés dinamikája. Osiris Kiadó, Budapest.

Abelson, R.P. (1984). *A pszichológiai implikáció*, 277-325.old. . In: Hunyady Gy. (szerk.), Szociálpszichológia. Gondolat Kiadó, Budapest.

Osgood, C. (1973). *Kognitív dinamika az emberi ügyek irányításában*, 84-116.old. . In: Hunyady Gy. (szerk.), Szociálpszichológia. Gondolat Kiadó, Budapest.

Cartwright, D. és Harary, C. (1978). *Strukturális egyensúly: Heider egyensúlyelméletének általánosítása*. In: *Az attitűd pszichológiai kutatásának kérdései*. Szerk: Halász L., Hunyady Gy., és Marton L. M. Akadémiai Kiadó, Budapest.

12-13. A kognitív stílus

(autoritarianizmus és ennek modern felfogása -- Adorno; dogmatizmus -- Rokeach; kognitív konkrétság-absztraktság—Harvey;kognitív komplexitás-szimplitás – Kelly; kognitív zártság -- Kruglanski)

Sanford, N. (1973). *Az autoriter személyiség*. In.: Hunyady Gy. Szociálpszichológia, Gondolat, Budapest.

Rokeach, M. és Restle, F. (1980). *A nyílt és zárt gondolkodási rendszerek közötti alapvető különbségtevés*, 295-317.old. In: Csepeli Gy. (szerk.), Előítéletek és csoportközi viszonyok. Közgazdasági és Jogi Könyvkiadó, Budapest.

Harvey, O.J. (1984). *Fogalmi rendszerek és attitűdváltozás*, 524-544.old. In: Hunyady (szerk.), Szociálpszichológia. Gondolat Kiadó, Budapest.

Hunyady Gy. (1998). *Kognitív komplexitás személyek és ideologikus tárgykörök megítélésében*, 181-201.old. In: Történeti bevezetés a szociálpszichológiába: a meghonosítás lépései. Eötvös Kiadó, Budapest.

Schaller, M., Boyd, C., Yohannes, M.B. (2001). *Az előítéletes személyiség újabb áttekintése. A struktúra iránti személyes szükséglet és a téves csoportstereotípiák kialakulása*, 73-97.old.In: Hunyady és Lan Anh (szerk.), Sztereotípiakutatás. Hagyományok és irányok. Eötvös Kiadó, Budapest.

Hunyady Gy. (2006): Nyílt gondolkodással a kognitív lezárásról: a kognitív stílus fogalmának megújítása, 9-32.old. In: Arie W. Kruglanski: A zárt gondolkodás pszichológiája. Osiris Könyvtár, Budapest.

A félév teljesítésének feltétele: írásbeli vizsga a félév végén.